

## Žive reke

Celostna strategija obnove rek bo kot eden izmed glavnih rezultatov projekta *lifelineMDD* temeljila na znanstvenih študijah rib in rečnih ptic, premeščanja plavin in podnebnih sprememb. To bo osnova za prihodnje usklajene obnovitvene projekte v čezmejnem biosfernem rezervatu Mura–Drava–Donava (TBR MDD).

## Živo sodelovanje

Proces medsektorskega učenja med organi za varstvo narave in upravljanje voda, ki temelji na pilotnih obnovitvenih ukrepih, bo povečal institucionalne kompetence in okrepil sodelovanje med ključnimi zainteresiranimi stranmi.

## Živi um

Reke simbolizirajo različne vrednosti skupnosti, ki živijo v njihovih bližinah – človeško vez z naravo, zdravje, kakor tudi občutek ponosa, saj je reka del kulturne dediščine ljudi, ki živijo v njeni bližini. Izvajanje inovativnih pristopov in razvijanje znanja o temah ekološke povezanosti, varstva narave in obnove reke lahko pomaga vzpostaviti mrežo resničnih zagovornikov rek v prihodnjih letih.



### IMPRESSUM

Fotografije: G. Šafarek, A. Koren, T. Törnar, M. Podgorelec, B. Erg, P. Rauch, S. Sobočan, M. Dragović, WWF Austria  
Izdela: WWF Adria, 2020.  
Oblikovanje: Tomislav Turković  
Izdaja: 450 izvodov  
Natisnila založba: ???

### PROJEKTI PARTNERJI

- Svetovni sklad za naravo Avstrija – WWF Avstrija, Avstrija
- Univerza naravnih virov in naravoslovnih ved, Dunaj, Avstrija
- Regionalna uprava JV avstrijske Štajerske, Avstrija
- Urad deželne vlade avstrijske Štajerske – služba 14, Upravljanje z vodami, viri in trajnost, Avstrija
- Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Slovenija
- Občina Velika Polana, Slovenija
- WWF Adria – Društvo za varstvo narave in ohranjanje biotske raznovrstnosti, Hrvaška
- Javni zavod za upravljanje zaščitene delov narave v varaždinskem okraju, Hrvaška
- Svetovni sklad za naravo Madžarske, Madžarska
- Svetovni sklad za naravo Adria – Srbija, Srbija
- Zavod za varstvo narave pokrajine Vojvodina, Srbija
- Pomgrad – vodnogospodarsko podjetje, Slovenija

### PRIDRUŽENI PARTNERJI

- ICPDR – Mednarodna komisija za varstvo reke Donave, Avstrija
- Avstrijski nacionalni odbor za UNESCO-ov program »Človek in biosfera«, Avstrija
- Zvezno ministrstvo za kmetijstvo, regije in turizem, direktorat I/6 Obvladovanje poplavne ogroženosti, Avstrija
- Ministrstvo za okolje in prostor, direktorat za okolje, Slovenija
- Agencija za vode, Slovenija
- Hrvatske vode, Služba za upravljanje voda reke Mure in Zgornje Drave, Hrvaška
- Javni zavod za upravljanje zaščitene naravnih območij v okraju Koprivnica-Križevci, Hrvaška
- Javni zavod za upravljanje zaščite naravnih vrednosti v okraju Osijek-Baranja, Hrvaška
- Ministrstvo za gospodarstvo in trajnostni razvoj, Hrvaška
- Javni zavod – naravni park Kopački Rit, Hrvaška
- Direktorat za vode zahodnega Podonavja, Madžarska
- Direktorat narodnega parka Balaton-felvidéki, Madžarska
- Namestništvo državnega sekretariata za varstvo narave, Ministrstvo za kmetijstvo, Madžarska
- Javno podjetje »Vojvodinašume«, Srbija
- Pokrajinski sekretariat za urbanistično načrtovanje in varstvo okolja, Srbija
- Ministrstvo Republike Srbije za varstvo okolja, Srbija
- Bavarsko ministrstvo za okolje, zdravje in varstvo potrošnikov, Nemčija



Federal Ministry  
Republic of Austria  
Agriculture, Regions  
and Tourism



*LifelineMDD* je projekt, ki ga Evropska unija sofinancira prek nadnacionalnega programa za Podonavje (sklad ESRR in IPA). Projekt se je začel 1. julija 2020 in bo trajal do 31. decembra 2022. Celotni proračun projekta znaša 2.987.789,19 EUR, razdeljenih med 12 polnopravnih partnerjev. Ta projekt Interreg za podporo in razvoj biosferne rezervata UNESCO–MAB Mura–Drava–Donava dobiva sredstva od avstrijskega zveznega ministrstva za kmetijstvo, regije in turizem (BMLRT).

Oseba za stik: Kerstin Böck, vodja projekta, WWF Avstrija, [kerstin.boeck@wwf.at](mailto:kerstin.boeck@wwf.at)  
[www.interreg-danube.eu/lifelinemdd](http://www.interreg-danube.eu/lifelinemdd)  
Facebook, Instagram: [lifelineMDD](#) #lifelineMDD

## lifelineMDD

# Zaščita in obnova ekološke povezanosti rečnega koridorja Mura–Drava–Donava na podlagi medsektorskega sodelovanja



## lifelineMDD: Medsektorsko partnerstvo za ekološko povezanost čezmejnega biosferne rezervata Mura–Drava–Donava (TBR MDD)

Mura, Drava in Donava tvorijo enega izmed najdragocenejših rečnih koridorjev v porečju Donave, ki predstavlja življenjsko pomembno povezavo za ljudi, živalske in rastlinske vrste ter habitate. Reke s svojim več kot 700 kilometrov dolgim tokom, ki povezuje območje na površini 930.000 hektarjev in se razteza čez Avstrijo, Slovenijo, Madžarsko, Hrvaško in Srbijo, povezujejo edinstveno pokrajino prihodnjega UNESCO-ega biosferne rezervata Mura–Drava–Donava (TBR MDD), ki se razteza v 5 državah. Ko bo določeno, bo postalo največje zavarovano rečno območje v Evropi.

Vendar se povezanost znotraj koridorja zmanjša zaradi sprememb na rekah, za katere je kriv človek in naravnih procesov, ki tam potekajo. Tako je glavni cilj projekta *lifelineMDD* izboljšati ekološko povezanost, kar se lahko doseže z medsektorskim partnerstvom in izvajanjem obnovitvenih ukrepov. Medtem ko se je s projektom *sodelovanja MDD* na nivoju nadnacionalnega programa za Podonavje (DTP) vzpostavilo sodelovanje med upravljavci zavarovanih območij, bo projekt *lifelineMDD* okrepil sodelovanje z vzpostavitvijo medsektorske platforme zainteresiranih strani in skupno bazo znanja. Projekt *lifelineMDD* gre s sodelovanjem še korak naprej, pri čemer prehaja s skupnega načrtovanja na skupno znanstveno delo in pilotno izvajanje terenskih del.



Projekt je sofinanciran iz sredstev Evropske unije (ERDF, IPA)







## Živi um

Lokalna podpora za obnovitvene ukrepe je ključnega pomena za uspešno izvedbo. Z izvajanjem inovativnih pristopov se bo okrepilo razumevanje pomena skoraj naravne rečne pokrajine za ljudi in naravo. Lokalne skupnosti bodo imele priložnost, da se **aktivirajo za svoje reke** in spoznajo dinamiko in povezanost rek z izobraževalnimi in različnimi prostovoljnimi dejavnostmi, kot npr. čiščenje strmih brežin, odstranjevanje nasipov in drugi neposredni vključevalni ukrepi.

Po drugi strani pristop **usposabljanja izvajalcev usposabljanj** zagotavlja dolgoročno izmenjavo znanja tako, da v izobraževalne dejavnosti vključuje učitelje, mladinske delavce in vodnike na področju izobraževanja o naravi. Vključevalo bo vsebinsko strokovno znanje in izkušnje, didaktične in pedagoške metode in orodja ter vzpostavilo splošne vodstvene spretnosti za vzgojitelje.

Prva akademija za proučevanje narave **TBR MDD Nature Academy** v okviru RIVERS'COOL Velika Polana bo lokalni skupnosti ponudila priložnost učenja o naravi v naravi. Izobraževalni program bo osredotočen na biotsko raznovrstnost in ekološko povezanost v TBR MDD ter koristi, ki so jih deležni ljudje, ker ju ohranjajo.



2

## Pet-državni biosferni rezervat "Mura-Drava-Donava" (TBR MDD)\*

\* Avstrija, Slovenija, Hrvaška, Madžarska in Srbija so predale nominacijo aprila 2020



### Conacija

- Osrednje območje
- Vplivno območje
- Prehodno območje
- Obstajajo različni veljavni načini conacij območja

## Žive reke

Reke Mura, Drava in Donava tvorijo življenjsko pomembno povezavo čezmejnega biosfernega rezervata Mura-Drava-Donava (TBR MDD). Ta 700 kilometrov dolg edinstveni rečni koridor je splošno znan po svoji bogati biotski raznovrstnosti in raznolikih habitatih, hkrati pa je tudi pod velikimi obremenitvami zaradi sprememb, ki jih povzroča človek. Da bi ohranili to povezavo, so potrebne skupne rešitve in prizadevanja, npr. vzpostavitev prve znanstvene podatkovne baze 5 držav.

Izvedene bodo znanstvene študije o biotskih elementih, ki so močno odvisne od zdravega, dinamičnega rečnega ekosistema (ribe, rečne ptice) in abiotskih okvirnih pogojev (premeščanje plavin, podnebne spremembe) za podporo znanstveno utemeljenih upravljavskih odločitev in spodbujanje dogovora o čezmejnih obnovitvenih načrtih.

Tako bodo vsi rezultati znanstvenih študij zbrani v enem **sinteznem poročilu**, ki bo zajemalo ugotovljene izzive in rešitve, ki bodo priporočene kot podlaga za skupno **strategijo obnove rek**, tj. zavezo k izboljševanju rečnih ekosistemov na osnovi znanosti.



3



## Živo sodelovanje

Obnova rek v čezmejnem rečnem koridorju, kot npr. TBR MDD, lahko predstavlja izziv, zlasti kadar sodelovanje med različnimi sektorji in čezmejno sodelovanje ni zadostno. Eden od glavnih ciljev projekta *lifelineMDD* je torej **krepitev čezmejnega medsektorskega sodelovanja** na področju varstva narave in upravljanja voda ter razvoj celostne strategije obnove rek TBR MDD. Glavni stebri za doseganje tega so: skupni učni proces, znanstvene študije, pilotni obnovitveni ukrepi in izmenjava izkušenj.



4

**Trije pilotni obnovitveni projekti** služijo kot primeri skupnega učenja. Z obravnavo različnih vprašanj povezanosti in umestitve v različnih rečnih tipih nudijo odlične praktične primere za čezmejno medsektorsko učenje, načrtovanje in skupen pregled rezultatov na terenu.

**Avstrijska Mura:** Izboljšanje ponovne povezave starih rečnih rokavov

**Slovenska Mura:** Razširitev rečne struge in mobilizacija lateralnih usedlin.

**Biosferni rezervat Bačko Podonavje:** Izboljšanje upravljanja in zadrževanja vode na poplavnem območju in meandrih

**Strategija obnove rek TBR MDD** vključuje sintezno poročilo z znanstvenimi študijami in **zbirko orodij za obnovo rek**, ustrezne najsodobnejše ukrepe za različne ekološke rečne tipe in povzema skupne načrte za prihodnja obnovitvena dela v TBR MDD.

Da bi zagotovili dolgotrajno medsektorsko sodelovanje in uspešno izvajanje strategije obnove reke TBR MDD z namenom boljše zaščite in obnove ekološke povezanosti na področju rečnega koridorja, bo razvit potencialni okvir za **platforme, namenjen zainteresiranim stranem**. Cilj skupnih prizadevanj in močnejšega vključevanja zainteresiranih strani v prihodnosti s pomočjo formalnih ali neformalnih mrež je zagotoviti živo sodelovanje, ki presega trajanje projekta.

6